

Különös, hogy az ember bármilyen életszakaszban van, mindig egy másikba kívánczik. Ritkán hallani, hogy valaki azt mondja: én örülök, hogy annyi éves vagyok, amennyi. A kisgyermek felnőtt szeretne lenni, a felnőtt még egy kicsit fiatalabb, az idős pedig keserűen jegyzi meg, hogy az öregségben semmi jó nincs. Sokkal boldogabb lenne az életünk, ha tudnánk örülni annak, amit épp megélünk. Nézem a fiatalságuk teljében levő gyermekeimet, a velük egykorúakat, és szeretném, ha mindennap tudatában lennének annak, hogy kiváltságosak, mert erősek, szépek, okosak, azaz fiatalok.

Nem mindenkinek adatott meg az a szabadság, amivel ma rendelkeznek a fiatalok. Kajali Klára a magyar történelem viharos időszakában élt. 1690-ben született, édesapja Kajali Pál, Nógrád és Hont vármegye jegyzője volt, édesanyja Fáy Borbála. Az édesapa mellett gyakorlatozott Ráday Pál, így ismerte meg Klárát, akit később, már mint Nógrád megye főjegyzője, feleségül vett. Függetlenségi mozgalmak váltogatták egymást, a férfiak harcoltak, az asszonyok otthon küzdöttek a mindennapi feladatok végzésével. Család, birtok, egyéb gondok megoldása mind a nők maradt. A legtöbb lányt nagyon fiatalon adták férjhez, igazából fiatalságukat nem is élték meg. Gyermekkorból egyenesen asszonysorba kerültek. Senki nem kérdezte tőlük, hogy hogyan bírják a kamaszéveket, és senkit nem érdekelt, hogy a hormonok olykor milyen gonosz játékot űznek velük. Ha szerető szívű férj lett a társuk, még lehetek boldogok is, de ha egy nehéz természetű, és sokkal idősebb férfi mellé kerültek, még ez sem adatott meg nekik. A korai házaselet, a sok gyermekszülés, a rossz egészségügyi viszonyok mind hozzájárultak ahhoz, hogy ritkán élték meg az öregkort.

Kajali Klárát 13 évesen jegyezte el Ráday Pál, az esküvőre két évvel később került sor. Ebben a korban a menyasszonyok életkora Európában 12-16 év volt. Aki 18 éves koráig nem ment férjhez, kevés esélye volt

Kajali Klára

(1690–1741)

a családalapításra. „Húsz év után délután”, így őrizi a szólás is ezt a tényt. Klára 28 évet élt házasságban.

Kajali Klára – Mányoki Ádám festménye

A történelem tanúsága szerint hűséges, boldog frigy volt ez, öt gyermekük született. Így olvasunk erről, a róla szóló megemlékezésben: „*abban (mármint a házasságban) 28 Esztendőig nagy ditsérettel forogván, mindenektől álmélkodással szemléltetett. Annyival is inkább, hogy ez idő alatt (...) mind tökéletes Házastársnak, mind Kegyes Anyának, mind Istenfő Keresztény Asszonyi állatnak (...) mind fáradhatatlan és gondos Gazdaasszonynak személyét egyszer'smind viselte. Soha Édes Férjével meg nem békéltet, mert össze sem volt háborodása.*” (Kármán András losonci rektor beszédéből).

Ráday Pál harci, közügyi foglaltságai miatt sokszor volt távol otthonától. Klára hűségesen végezte az otthoni feladatokat, levélben beszámolt a történetéről. Nem volt ez egyoldalú levelezés, férje szeretettel válaszolt neki, így értesítették egymást, hogy mi történik velük és körülöttük. Ráday Pál tisztelte és tiszteletben tartotta felesége munkáját. A levelezésükben használt kifejezések alátámasztják azt, hogy nem

egymás fölött akartak uralkodni, hanem együtt megélni azt, hogy Isten társként rendelte őket egymás mellé. Ebben a korban ez nem volt természetes. A megsokkott formula ez volt: „alázatos feleség”. Klára nem ezt használta, hanem így írta alá leveleit: „szerető hitvese, amíg élek”. Házasságuk Ráday Pál haláláig tartott, és mindvégig szeretetben éltek.

Nem csak a társadalmi elvárásoknak felelt meg ez a házasság. Ennél sokkal többet jelentettek egymás számára. A lelkük is összeért. A Ráday családban nem volt hatalmaskodás, emberek kihasználása. Puritán református hitükkel ez nem fért össze. A harcok miatt alig találkoztak, de lelki életük erős támasz volt ezekben az időkben is. Ráday saját használatra imádságoskönyvet írt latinul. Felesége számára, aki nem tudott latinul, lefordította ezzel a címmel: *A lelki meghódulás, avagy a keresztyén embernek imádságébéli kötelességei, mellyel magát az ő urának és Istenének szombatonként ajánlani szokta és most az ő kedves édes házastársának, nemzetes Kajali Klárának kedvéért és hasznára deákbul magyar nyelvre fordított és leírt Ráday Pál.*

A fiatal lányokat ritkán kérdezték meg, hogy kihez szeretnének férjhez menni. Szinte mindig az elvárások, a vagyoni helyzet, társadalmi konvenciók határoztak abban, hogy ki kivel kötötte össze az életét. Ma már ez elképzelhetetlen. Szabadon választhatja meg mindenki a szívének kedves személyt. Párvalasztás területén is sok minden változott. Nem tudom, hogy ma írnak-e még szerelmes verset a fiúk a lányoknak, de a közelmúltban még hallottam ennek hírét. Azt azonban, hogy valaki imádságoskönyvet írjon feleségének, most olvastam először Ráday Pál élettörténetében. Kívánnám ennek a világnak, hogy legyen minél több olyan férj és feleség, akik, ha imádságoskönyvet nem is írnak egymásnak, de mindennapi imádságban fohászkodnak egymásért.

• BEREKMÉRI MELINDA